

Voitto Laine
Salon Seudun Sotaveteraanit ry

PUHE VETERAANIKINKEREILLÄ JA TALVISODAN PÄÄTTYMISEN JUHLASSA SALON SEURAKUNTATALOSSA 13.3.2009

Talvisodan henki

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, arvoisat veteraanien puoliset ja lesket, hyvä kinkeriväki.

Marraskuun viimeisenä päivänä 1939 alkoi talvisota ja tänään 69 vuotta sitten se päättyi. Kolmastoista päivä maaliskuuta 1940 toi rauhan, jota oli kaivattu ja odotettu. Se oli helpotus ahdistuneille suomalaisille sekä rintamalla että kotona. Uhattu itsenäisyys ja vapaus oli säilynyt, maa oli pelastettu.

Tuo päivä, jonka muistoa nyt vietämme, ei kuitenkaan ollut silloin hurraa huutojen ja riemun päivä. Kun olen kuunnellut veteraanisukupolven omakohtaisia muistoja, lukenut muistelmakirjoituksia ja siitä kertovia kirjoja, on minulle muodostunut kuva, että elettiin samalla helpotusta ja pettymystä. Ilo ja itku kulkivat rinnakkain, eikä niitä voinut toinen toisestaan erottaa. Talvisodan rauha koettiin niin ristiriitaisena, koska sen taustalla oli kansan yhteinen kokemus ja tunne. Sen kantavana voimana oli vääryyden kokemisen tunne. Ei ollut oikeudenmukaista vaatia meiltä omaamme. Moraaliselta kannalta oli oman maan vähäininkin luovuttaminen vastenmieliseltä, itsenäisyydestä ja vapaudesta puhumattakaan.

Talvisodan päättymispäivä toi paljon muistelmakirjoituksia. Näin kirjoitti yksi muistelijä, rintama Lotta, tunnelmistaan: ”Kun sinä päivänä kuulimme radiosta sodan päättyneen ja rauhan tulleen, me panimme kätemme ristiin, ajattelimme sitä, että taistelujen kauhut ovat ohi. Mutta vain vaivoin jaksoimme kiittää. Muistin kuinka yksi veljistäni oli kaatunut, toinen jäänyt henkiin. Huokasimme heikon kiitoksen ja sitten purskahdimme itkuun, ja itkimme ja itkimme.”

Talvisotatalvi oli kylmä. Maamme kesti tuon raskaan ja ankaran talvisodan ja sen sodan. Sodan, josta syntyi käsite talvisodan ihme. Tästä ihmeestä ei ole puhuttu turhaan, sillä Suomi oli alakynnessä viholliseen nähden kaikissa suhteissa yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Miesvahvuus, varusteet, ja yllätyshyökkäys olivat vihollisen eduksi, mutta suomalainen vastavoima rakentui henkiselle puolelle, kuten Davidin ja Goljatin taistelussa aikanaan. Puolustettiin itsenäisyyttä ja sota koettiin oikeudenmukaiseksi, koska vihollinen ei jättänyt muuta keinoa käytettäväksi.

Kysymyksessähän oli kahden laajentumaan pyrkivän suurvallan etupiirisopimus, jonka uhriksi Suomi joutui. Vuosikymmenet tällaiset sopimukset kiellettiin, peitekertomuksia Mainiloineen ja Leningradin uhkineen on kertoiltu, kunnes loppujen lopuksi totuus on noussut vääjäämättömästi tunnustettavaksi. Viime vuosina myös venäläiset tutkijat ja Venäjän eri tahoja edustavat arvovaltaiset piirit myöntävät että talvisota oli Neuvostoliiton hyökkäyssota.

Sodan päätyttyä Suomella oli sotaveteraanit. Sotaveteraani, kuka hän on? Lainaan tässä sotaveteraania, joka osoittaa sanansa jälkipolvien suomalaisille:

”Hän oli mies tai poika, nainen tai tyttö, jolla oli onni selvitä hengissä sodan myllerryksissä lähes 70 vuotta sitten. Hän osallistui sotatoimialueella Suomemme puolustamiseen pitääkseen maamme itsenäisenä. Silloin, kun olimme sotajunioreja, nuorimmat 17-vuotiaita, taistelimme, että Suomi pysyisi Suomena.” Ja hän jatkaa:

”Tämänlaatuista tapahtui silloin, kun olimme nuoria:

- Kestimme murtumatta talvisodan aikana 2726 lentopommitusta. Vain yhtenä talvisodan 105 päivästä maataamme ei pommitettu.
- Suomi oli Britanian lisäksi ainoa sotaa käynyt maa Euroopassa, jota ei miehitetty toisen maailmansodan aikana.
- Huolehdimme omin neuvoin 420 000 sotapakolaisesta, jotka joutuivat jättämään kotinsa meiltä otetuilta alueilta. Joka yhdeksäs suomalainen sai jättää kotikontunsa.
- Sotien päätyttyä joka 16. mies oli sotainvalidi, joka 17. nainen sotaaleski ja joka 25. lapsi sotaorpo.

Meiltä sotiemme veteraaneilta on kysytty, minkä vuoksi menitte sinne? Vastauksemme oli näille kyselijöille:

- Halusimme elää itsenäisessä Suomessa ja säilyttää oikeutemme ja vapautemme.

Näitä ovat:

- Itsensä ilmaisemisen, kuten sanomisen ja kirjoittamisen vapaus.
- Liikkumisen vapaus ja kotipaikan valinnan vapaus.
- Kokoontumisen vapaus.
- Oikeus omaan äidinkieleen.
- Vapaus valita omat johtajat ja edustajat.
- Oikeus opiskeluun ja ammatinvalintaan.
- Oikeus itse päättää uskon asioista.
- Oikeus sosiaaliseen ja yhteisvastuulliseen turvaan.
- Oikeus ihmisarvoiseen kohteluun.
-

Koska maailma oli tuolloin täynnä esimerkkejä siitä, että epäitsenäinen kansa ei kykene pitämään kiinni oikeuksista ja vapauksistaan, päätimme yrittää pysäyttää itsenäisyyttämme uhkaavat voimat rajoillemme. Päätimme tapella, kun neuvonpito ei tuottanut tulosta.

Mielestämme onnistuimme kohtalaisen hyvin. Tosin tiedämme, että tätä maata uudelleen rakentaessamme emme riittävästi ehtineet olla lastemme ja perheemme kanssa. Rakentakaa te lapsenne ja jälkipolvenne se, mikä meiltä jäi ehkä kesken. Arvostakaa ja opettakaa jälkipolvenne arvostamaan itsenäistä Suomea.”

Talvisota oli koko Suomen kansan taistelu. Kotirintaman arjen sankarit ovat jääneet vuosikymmenien aikana taka-alalle niin juhlapuheissa, kirjoissa ja kirjoituksissa. Viime aikoina niistäkin on kirjoitettu. Esimerkiksi dosentti Martti Turtolan ilmestynyt Sodassa koettua-sarjan kolmannessa osassa avautuu lukijan silmien eteen sotavuosien ”arjen sankaruus”. Sitä toteuttivat paljolti kotirintaman naiset pelloilla ja metsissä, tehtaissa ja liikkeissä ja ennen muuta kotona, jossa he joutuivat vastaamaan perheiden elämästä ja elatuksesta. Samalla he tuottivat myös eturintaman ruokahuollon raaka-aineet. On puhuttu, että jos kotirintama olisi pettänyt, ei eturintamakaan olisi kestänyt. Kun sotiemme veteraanit on eduskunnan päätöksellä nimetty kunniakansalaisiksi, on perusteltua kutsua kotirintaman naisia, nuoria tyttöjä ja poikia sekä miehiä, jotka oli vapautettu eturintamalta ikänsä vuoksi, arjen sankareiksi.

Totuus tekee vapaaksi. Kun tänään ajattelemme Talvisotaa ja sen päättymistä maaliskuun 13. päivänä, niin totuuden tunnustaminen ja sen julkilausuminen kaikkien osapuolten taholta, puhdistaa ilmaa, vapauttaa patoutuneita voimia, antaa mahdollisuuden tarkastella vapaasti ja kriittisesti niin historiaa, tätä päivää ja tulevaisuuttakin. Me olemme saaneet säilyttää itsenäisyyden ja vapautemme. Siitä on jouduttu maksamaan tosiaan kova hinta. Talvisodan päivät olivat ”105 kunnian päivää”. Kunnia kuuluu ennen muuta niille, jotka urheasti puolustivat maamme vapautta.

Kunnia kuuluu sankarivainajille, kunnia kuuluu niille, jotka palasivat sodasta haavoittuneina tai haavoittumattomina ja kaikille kotirintaman sankareille.

Me suomalaiset olemme tottuneet siihen, että kunkin on omilla ponnisteluillaan ja omalla työllään hankittava leipänsä ja toimentulonsa. Työ ja ahkeruus ovat olleet suomalaisen miehen ja naisen kunnia. Mutta suomalaisen yhteiskunnan luovuttamaton periaate on aina ollut myös se, että heikommista on pidetty huolta. Kriisien aikoina se on näyttäytynyt kaikkein selvimmin. Näin pitäisi tehdä tänäkin päivänä.

Usko Jumalaan ja vastuu lähimmäisistä, ne pitävät kansakunnan elinvoimaisena. Sen ovat isämme ja äitimme jättäneet meille perinnöksi, joka velvoittaa. Siksi me veisaamme: ”On isät täällä taistelleet, ja uskoneet ja toivoneet”, mutta myös me rukoilemme, jokainen sukupolvi uudelleen: ”Oi Herra käy sä siunaamaan, nää rannat rakkaan synnyinmaan. Suo aina rauha suloinen ja estä sota verinen.”